

Svar på skriftligt spörsmål SSS 643/2018 rd

Svar på skriftligt spörsmål om om lagligheten i Folkpensionsanstaltens verksamhet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 643/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Olli-Poika Parviainen /gröna m.fl.:

Hur ämnar regeringen se till att sådana situationer som beskrivs i motiveringen inte upprepas i detta läge,

varför förlitar sig regeringen i sin övervakning starkt och i första hand på myndighetens egen rapportering och åsikt i frågan och

ämnar regeringen kräva att Folkpensionsanstalten lämnar in en närmare utredning av vilka åtgärder den ämnar vidta för att förbättra sin verksamhet?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Spörsmålet avser riksdagens biträdande justitieombudsmans avgörande (EOAK/7043/2017) av den 20 december 2018 gällande FPA:s förfarande i ett ärende gällande utkomststöd. Avgörandet handlade om ersättning av den klagandes sköldkörtelmedicin som en hälso- och sjukvårdskostnad i utkomststödet. Även det skriftliga spörsmålet SS 565/2018 rd gällande samma avgörande som getts av riksdagens biträdande justitieombudsman samt mitt svar av den 5 februari 2019 på nämnda spörsmål är föremål för spörsmålet.

Riksdagens biträdande justitieombudsman har gett FPA en allvarlig anmärkning till följd av dess förfarande i ärendet gällande ersättning av den klagandes läkemedelsutgift. Biträdande justitieombudsmannen har bett FPA lämna in en utredning senast den 1 mars 2019 om vilka åtgärder FPA har vidtagit med anledning av avgörandet. Den klagande har lämnat in en begäran om omprövning av utkomststödbeslutet gällande läkemedelskostnaderna till FPA:s center för omprövning samt, efter att centret hade avslagit begäran, till Tavastehus förvaltningsdomstol. Förvaltningsdomstolen fattade den 10 augusti 2018 ett beslut i ärendet, men beslutet har tills vidare inte verkställts. FPA har hos högsta förvaltningsdomstolen ansökt om besvärstillstånd gällande beslutet.

Som jag redan konstaterade i mitt svar på det skriftliga spörsmålet SS 565/2018 rd är FPA en självständig offentlighetsinrättning som står under riksdagens tillsyn och som har en egen förvaltning och ekonomi. Social- och hälsovårdsministeriet handhar den allmänna ledningen, styrningen och utvecklingen av utkomststödsverksamheten. Ministeriet ansvarar för beredningen av lagstiftningen och dess övergripande utveckling. Lagen om utkomststöd omfattar utöver

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 643/2018 rd

det grundläggande utkomststödet även kompletterande och förebyggande utkomststöd som beviljas av kommunerna. Dessutom anlitar många utkomststöds kunder på grund av sin situation även socialservicetjänster. Ministeriet ansvarar för de allmänna lagstadgade riktlinjerna, men tillämpningen och verkställigheten av lagen om utkomststöd hör i fråga om det grundläggande utkomststödet till FPA.

Social- och hälsovårdsministeriet kan inte ta ställning till avgöranden och deras laglighet i enskilda fall. Ministeriet övervakar heller inte FPA:s verksamhet, utan för tillsynen ansvarar FPA:s fullmäktige som väljs av riksdagen. Dessutom övervakar riksdagens justitieombudsman lagligheten i myndigheternas verksamhet och tillsynen omfattar även FPA.

När det gäller enskilda beslut om utkomststöd kan den sökande lämna en begäran om omprövning till FPA:s center för omprövning och vidare överklaga samma beslut i förvaltningsdomstolen och vidare i högsta förvaltningsdomstolen, såvida den klagande beviljas besvärstillstånd. Dessutom kan den sökande överklaga handläggningen av sitt ärende hos riksdagens justitieombudsman. Den sökande har tillgripit alla ovan nämnda rättskyddsmedel och processerna för att avgöra ärendet i såväl högsta förvaltningsdomstolen som riksdagens justitieombudsmans kansli pågår fortfarande i fråga om FPA:s svar.

Som jag redan konstaterade i mitt svar på det skriftliga spørsmålet SS 565/2018 rd följer social- och hälsovårdsministeriet oavbrutet med de beslut som fattats av riksdagens justitieombudsman och förvaltningsdomstolarna i ärenden gällande utkomststöd. Ett särskilt föremål för uppföljningen har varit hur hälso- och sjukvårdskostnader tas i beaktande i utkomststödet. Riksdagens biträdande justitieombudsman gav den 27 mars 2018 ett mer omfattande avgörande (EOAK/6468/2017) i saken som gällde flera klaganden. Avgöranden som ges av riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman är bindande för FPA och ministeriet anser det vara mycket viktigt för utvärderingen och utvecklingen av lagstiftningen gällande utkomststöd. Social- och hälsovårdsministeriet lämnade också ett eget utlåtande till riksdagens justitieombudsman i samband med att ministeriet behandlade sitt tidigare avgörande av den 27 mars 2018 och efter att avgörandet getts, om de åtgärder som ministeriet i framtiden ämnar vidta för att precisera lagstiftningen.

Social- och hälsovårdsministeriet har kartlagt utvecklingsbehoven i lagstiftningen om utkomststöd. Som jag lyfte fram i mitt tidigare svar på det skriftliga spørsmålet SS 565/2018 rd, har ministeriet tillsatt en juridiskt sakkunnig arbetsgrupp för utkomststödsärenden, vars mandatperiod sträcker sig fram till slutet av 2019. Även riksdagens justitieombudsmans kansli representeras i arbetsgruppen. I arbetsgruppen kommer man också att gå igenom bestämmelserna om hälso- och sjukvårdsutgifter i lagen om utkomststöd.

Utkomststödet är ett stöd som bygger på individuell prövning och som beviljas i sista hand. Av detta följer att varje ansökan om grundläggande utkomststöd ska handläggas individuellt vid FPA med beaktande av kundens helhetsituation. Social- och hälsovårdsministeriet betonar att inga läkemedels- eller behandlingsformer på förhand och kategoriskt kan uteslutas ur sådana utgifter som ersätts med utkomststöd. På basis av riksdagens justitieombudsmans avgörande kan

Svar på skriftligt spörsmål SSS 643/2018 rd

man dra slutsatsen att det förekommit allvarliga brister i FPA:s handläggning av utkomststödsfrågan i den klagandes ärende. FPA har i sitt utlåtande till social- och hälsovårdsministeriet fastställt att man vid FPA tar laglighetsövervakarnas avgöranden på allvar. Vid FPA har man även noggrant gått igenom beslutet av den 20 december 2018 och FPA kommer senast den 1 mars 2019 att ge en utredning till riksdagens biträdande justitieombudsman om vilka åtgärder som avgörandet har föranlett vid FPA. Det avgörande som riksdagens biträdande justitieombudsman gett samt de åtgärder som FPA föreslagit kommer att behandlas vid ministeriet tillsammans med FPA och de kommer att tas i beaktande i den vidare utvecklingen av lagstiftningen och utkomststödsverksamheten.

Helsingfors 27.2.2019

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko